

KRITERIJUMI ZA PROCJENU POTREBE ZA PRUŽANJEM USLUGA U VAZDUŠNOM SAOBRAĆAJU

Svaki pojedinačni kriterijum se ocjenjuje kao ISPUNJEN ili NIJE ISPUNJEN i prati ga odgovarajući dokaz ili obrazloženje.

Konačna odluka o pružanju usluga u vazdušnom saobraćaju (ATS) za posmatranu lokaciju posljedično se donosi na osnovu preovlađajuće ocjene ispunjenja navedenih kriterijuma za pružanje usluge kontrole letjenja (ATC) po svakom od indikatora, odnosno po svakoj od ključnih oblasti.

U slučajevima kada ključne oblasti, odnosno indikatori nisu preovlađajuće ispunjeni za posmatranu lokaciju, potreba za pružanjem usluga u vazdušnom saobraćaju (ATS) se razmatra na nivou pružanja usluge letnih informacija (FIS u vazdušnom prostoru ili AFIS na aerodromima, helidromima ili letilištima). U ovom slučaju, pružanje FIS/AFIS i ALRS usluga se uspostavlja odvojeno od pružanja usluge kontrole letjenja (ATC).

U slučajevima kada su ključne oblasti, odnosno indikatori preovlađajuće ispunjeni za posmatranu lokaciju, potreba za pružanjem usluga u vazdušnom saobraćaju (ATS) se razmatra na nivou pružanja usluge kontrole letjenja (ATC), koja obuhvata i pružanje FIS/AFIS i ALRS usluga, i to postupno od aerodromske preko prilazne do oblasne kontrole letjenja, ukoliko je primenljivo, i obrnuto.

KLJUČNA OBLAST	INDIKATOR	OPIS INDIKATORA	KRITERIJUMI
SAOBRAĆAJ	Zadovoljenje potreba korisnika vazdušnog prostora	Rezultat konsultacija sa relevantnim operatorima, izražen kroz nužnost: - sprečavanja sudara između vazduhoplova, - sprečavanja sudara između vazduhoplova na manevarskim površinama i prepreka na tim površinama i - ekspeditivnosti i održavanja redovnog protoka vazdušnog saobraćaja.	Za aerodromski i prilazni ATC (TWR & APP): - potreba je jasno izražena.
		Rezultat najbliže moguće koordinacije između svih učesnika u pružanju takvih usluga na širokom (susjednom) području, izražen kroz nužnost: - ekspeditivnosti i održavanja redovnog protoka vazdušnog saobraćaja.	Za rutni ATC: - potreba je procijenjena kao poželjna.
	Tip vazdušnog saobraćaja	Trenutna ili planirana mješavina različitih tipova vazdušnog saobraćaja, izražena kroz: - različite brzine vazduhoplova (kategorije A do D) NAPOMENA: različite kategorije vazduhoplova mogu zahtijevati pružanje usluga vazdušnog saobraćaja, s tim da veći obim saobraćaja u kojem učestvuje samo jedna kategorija vazduhoplova nužno ne zahtijeva takve usluge.	Za ATC TWR-ATC APP: -CAT A-D se (će da se) opslužuju u relativno ravnomjernom odnosu.
	Obim vazdušnog saobraćaja	Trenutni ili planirani obim vazdušnog saobraćaja, izražen kroz: - kretanja/operacije vazduhoplova,	Za ATC TWR-ATC APP:

		<ul style="list-style-type: none"> - odnos IFR-VFR, - odnos GA/AW¹ i komercijalnog saobraćaja², - odnos redovnog i povremenog saobraćaja, - sezonalnost saobraćaja. 	<ul style="list-style-type: none"> - kretanja/operacije vazduhoplova imaju tendenciju rasta, - IFR je (će biti) dominantan, - GAT je (će biti) dominantan, - komercijalni saobraćaj je (će biti) dominantan, - redovni prevoz je (će biti) dominantan, - obim saobraćaja je (će biti) značajno sezonski.
	Drugi relevantni faktori u vezi sa ciljevima ATS-a	Složenost posmatranog vazdušnog prostora, izražen kroz: <ul style="list-style-type: none"> - broj objavljenih IFP-ova (postojećih ili planiranih) - koegzistencije GAT-OAT. 	Za ATC TWR-ATC APP: <ul style="list-style-type: none"> - postoji određeni broj IFP koji omogućava bolju pristupačnost aerodromu, - povećana složenost usljed interferencije GAT i OAT saobraćaja.
TRANSPORT	Olakšavanje međunarodnog prevoza	Značajna uloga u ekonomskom razvoju države, izražena kroz: <ul style="list-style-type: none"> - odnos domaćeg i međunarodnog saobraćaja. 	Za ATC TWR-ATC APP: <ul style="list-style-type: none"> - međunarodni saobraćaj je (ili će biti) dominantan.
	Meteorološki uslovi	Meteorološki uslovi i njihov uticaj u područjima gde je (će biti) potreba za stalnim i ekspeditivnim protokom vazdušnog saobraćaja evidentna. Opšti meteorološki uslovi u kombinaciji sa planinskim terenom.	Za ATC TWR-ATC APP: <ul style="list-style-type: none"> - nepovoljni meteorološki uslovi imaju (imali bi) značajan uticaj na protok vazdušnog saobraćaja (tj. značajna ometanja redovnog saobraćaja), - nepovoljni meteorološki uslovi imaju (imali bi) značajan uticaj na sigurnost letenja u planinskom okruženju.
SIGURNOST	Sigurnost vazdušnog saobraćaja	Ostvareni nivo sigurnosti	Za ATC TWR-ATC APP: <ul style="list-style-type: none"> - pružanje ATC usluge bi unapredilo nivo sigurnosti operacija na prihvatljiv nivo.
	Svijest o situaciji	Pružanje savjeta i informacija korisnih za sigurno i efikasno obavljanje letova	Za ATC TWR-ATC APP: <ul style="list-style-type: none"> - broj interakcija među letovima pokazuje da FIS nije dovoljan.

¹ Generalna avijacija i radovi iz vazduha, tj. rekreativno letenje (letovi balonom, jedrilicama i sportskih vazduhoplova), obuka pilota, poslovna avijacija (uključujući privatno letenje), poljoprivreda (uključujući zaprašivanje useva), hitne medicinske službe (npr. transport teško oboljelih osoba i prijeko potrebnih ljudskih organa, medicinske opreme i lijekova), nadzor kretanja drumskog saobraćaja iz vazduha, civilno traganje i spašavanje, sprovođenje zakona i gašenje požara, geodetskog snimanja iz vazduha, fotografisanja iz vazduha, prikupljanje vijesti, panoramski letovi i demonstracioni letovi.

² Linijski vazdušni prevoz i povremeni vazdušni prevoz za naknadu ili u zakup.

TRAGANJE I SPAŠAVANJE	Vazduhoplov u nevolji	Potreba da se obavijeste nadležne službe o vazduhoplovu kojem je potrebna pomoć po pitanju traganja i spašavanja, i da se, po potrebi, pruži pomoć tim službama.	Za ATC TWR-ATC APP: - otvorene vodene površine, planinska, nenastanjena ili pustinska područja mogu zahtijevati pružanje usluge, čak i kada je učestalost operacija veoma mala do mala.
EFIKASNOST TROŠKOVA	Trošak usluge	Neophodno je postići ravnotežu između zahtjeva za unapređenje zemaljskih usluga i troškova koji su nastaju za njihovu realizaciju, izraženu kroz: - postojeće ili planirane naknada za usluge terminalu.	Za ATC TWR-ATC APP: - iznos terminalnih naknada je razuman i pristupačan za posmatrane operatore vazduhoplova.
	Finansijska održivost pružaoca usluga	Finansijska opravdanost mora postojati, a pružanje usluge mora biti finansijski izvodljivo, izraženo kroz stvarne troškove, odnosno: - troškove amortizacije, troškove održavanja, troškova za planirane investicije, operativne troškove (struja, voda, VHF frekvencije, internet itd.), troškove zaposlenih	Za ATC TWR-ATC APP: - pružanje usluge neće izazvati finansijsku nestabilnost, povećati ukupne troškove pružaoca usluge i/ili održavati nepotrebne troškove za pružaoca usluge.
ODBRANA	Vojne potrebe	Predstavljaju značajan dio korisnika vazdušnog prostora	Za ATC TWR-ATC APP: - potreba je jasno izražena ili postoje sigurnosni događaji koji ukazuju na potrebu ili poteškoće u koegzistenciji različitih pravila letjenja.
JAVNI INTERES	Interesi države	Vrsta i obim planirane vazdušne plovidbe. ATS se prepoznaje kao neophodan element za razvoj regionalnih/nacionalnih avio-aktivnosti. NAPOMENA: Ni u jednom slučaju nije dozvoljeno da ATS preduzima mjere koje utiču na njegove korisnike ako su motivisane isključivo iz ugla ATS-a.	Kako utvrdi Vlada.